

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Mérleg.

Irta: Früchtl Ede.

Most, hogy a destruktív erők — mert hogy szabadkőművesség és szociáldemokrácia nemzeti és vallási szempontból destruktívak, bomlasztók, azt talán bizonyítani felesleges — a magyar tanítóságnak egy minimális töredékét tényleg magukhoz láncolva rávetették magukat a tanítómentésre és hozzáfognak az «osztályöntudatos» tanítószervezéshez; midőn a «Népszava» ismételen jó kövér betűkkel «követeli a népiskolák államosítását és minden felekezeti szellemtől való megtisztítását», követeli a néptanítók nyomorúságos helyzetének sürgős, haladéktalan javítását és a követelések érdekében a most következő vasárnapokon több vidéki városban is népgyűléseket rendez a virágvasárnapi budapesti gyűlés mintájára; mikor az «Uj Korszak» szabadkőművesei a szociáldemokráta segítségtől fellelkesevő adázabb támadásokat intéznek a hitéhez hű tanítóság ellen — nem fog talán ártani, ha mérleget állítunk fel arra nézve, hogy a folyó és eljövendő nagy szellemi harcokban, melyeknek egyik döntő ütközőpontja éppen az iskola, minő helyzetet foglal el és minő arányban oszlik meg a magyar tanítóság.

A világnézetek terén ma folyó összeütközések egyelőre még csak előcsatározások. A döntő ütközetek előkészítői. A krisztusi világnézet elleneségei ma még csak aknákat ásnak, futóárkokat készítenek a keresztény Magyarország sáncainak elfoglalására. Különböző jelszavakkal, különböző lobogók alá, de egységes céllal toborozzák híveiket.

A toborzás legújabbán főképen a tanítókra vetette magát. *Moltke* mondása a német iskolamesterekről, kiknek győzelmeit köszönhetné, a szellemi harcok terén természetesen még inkább igaz, mint az anyagi erők összeütközésében. Ha a jövő azé, akié az iskola, akkor végeredményben azé, kié a tanítók.

Tehát kié a tanítók? Állítsuk fel a mérleget, melyben azonban nem szerepelnek és nem is sze-

repelhetnek számok! És *ebben* az értelemben igaza volt Jászi Oszkárnak a virágvasárnapi gyűlésen, hogy a mozgalom méreteit nem lehet a számokból megítélni. Az persze megint más kérdés — és tegyük hozzá, hogy a jó ízlés és szerénység kérdése — hogy néhány ember beszélhet-e 30.000 magyar tanító nevében? Akiknek a közismert «szerénysége» ezt megengedi — ám tegyék! Igaz, hogy ez «ignotus fallit» — a dolgokat nem ismerő nagy tömeget félrevezeti, de notis est derisui, — a beavatottak előtt nevenséges dolog.

Mérlegünket nem állíthatjuk fel a kereskedő főkönyvének pontosságával. Hiszen ha számadatokat hasonlítanánk össze, a keresztény világnézet sáncait döntőgető táborban a magyar tanítóságnak csak elenyésző részét találnók, olyan kicsiny tábor, mely megemlítésre is alig méltó.

És mégis: én félek ettől a kis tábortól. Mert vele szemben látom ugyan a keresztény világnézet védelmezőinek táborában a tanítók, első sorban a katolikus tanítók nagy tömegét, de ez egyrészt éppen csak bent van a táborban, de ott a védelem immár sürgős munkájában nem, vagy csak alig vesz részt, másrészt pedig — eltekintve itt is egy, sajnos nagyon csekély töredéktől — nem az az «acies ordinata», nem az a komoly harcvonal, melyre a világnézetek nagy harcában szükség van.

A katolikus tanítók táborából — ez ugyan csak egyéni vélemény, de tapasztalatokon alapszik — eltekintve a dicséretes kivételektől, hiányzik vagy igen csekély fokban van meg a lelkesedés és a szervezethez.

Hiányzik a lelkesedés, mely nélkül ütközeteket nyerni nem lehet. Hiányzik a lelkesedés, mely nélkül Krisztus ügyét Beliall szemben nem tudjuk védeni. Ne mondja azt senki, hogy anyagi okok, a sok jogos és bizony sokféle még meg nem értett panasz fojtja el a lelkesedés tüzeit. Ilyen szegénységi bizonyítványt, mely a katolikus tanítóságot *csak* materiális szempontból tudja tekinteni, mely *tisztán* gyomorkérdést akar a tanítóság jogos mozgalmából csinálni, én nem mernék kiállítani.

A lelkesedés hiányát nem ebben kell keresni.

valódi
nn-féle
OK
etők közvet-
épviselőitől:
DOR
-tere 4.
náróknak
fizetés.
s ingyen!
t-Pétevár.
a és London.

ÉZET
TTÓ
gonjának
a koroná-
tója, vil-
lezett cs.
onagyára
-utca 48.
szállító.
állításo-
zó fizetési
matikai
t szállít
vításokat
ismeretes
esit. 00
arajzokat
en küld.
4 2—52

kat
állít
SA
lep).
rendszer
ntos or-
mináriu-
rgonák.
olsó
nős szá-
y-en és
élyezve.
93

ÁS.
ében
alföldi
yei és
elmes
v v v v
erni.

Hanem abban az érthetetlen közönyben, mellyel a katolikus intelligencia általában a katolikus közeleti mozgalmak iránt viselkedik. Minden egyesületi tevékenységet a papságtól várják. Hány helyen tapasztaltam, hogy katolikus tanító teljesen távol tartotta magát a Katolikus Népszövetség munkájától! Hány helyen nézték hideg közönnyel a szociáldemokrácia ellen vívott küzdelmeinket! Hány helyen húzódoztak katolikus egyesületekben való szerepléstől!

Pedig a katolikus tanítónak legelsőnek kell lenni a világi elem közül, ki ebből a *kulturumból* kivieszi a maga részét. Ki tegye más, ha nem a kultura munkása, a tanító? Hogy néhol kevés a napszáma, sok a munkája? Ez nem kifogás. A kultura áldozatokat követel azoktól, kik zászlaja alá szegődtek, de egyúttal záloga az anyagi előhaladásnak is, mely jótékonyan hat vissza munkáira!

Akik ezt beláttak és nem közönnyel nézik távolról, hanem lelkesedéssel támogatják a katolikus munkát hazaért, vallásért és kulturaért, azoknak feladata a többiek közönységét elűzni, őket lethargiájukból felrazeni. És ez a *szervezkedés* kérdése. Megvannak tanítói szervezetek; örömmel látjuk újabb ágait fejlődni: de ez még nem elég. A szervezetek kereteit teljesen be kell tölteni, mint a méheknek a sejtjeit. A szervezetekbe erős, pezsgő életet bevinni és azzal mondhatnók becsalogatni a közönyöseket. A lelkesedés így szolgálja a szervezethez.

A mérleg nyelve ma még eldöntetlen. A katolikus tanítóságon fordul meg, merre hajoljon? Krisztus vagy ellenségei felé? A katolikus tanítók hibája lesz, ha az utóbbi eset áll be, ha ők is megmérgetnek és könnyűnek találtnak!

A keresztény szocialista tanítói mozgalom.

Irta: Kocsán Károly.

A tanítóság körében — különösen az utóbbi időben — nagy az elégedetlenség. A kultura alapozó munkásainak ideális lelkületét éles karmokkal marcangolja az anyagi szükség. A legszentebb, a legideálisabb pályát a gyomorkérdés uralja. Erről ugyan a tanítóság nem tehet. A kor, a fejlődés stb. rajta kívül álló körülmények olyan állapotot teremtetek számára, amely már-már elviselhetetlen.

A szegény embert az éhség gyötri, kinozza. Hiába nyúl zsebébe: üres. Egy éhségcsillapító garassa sincs. Szeme a nélkülözésektől káprázik, gyermekei kétségbeesett jajongással kéri a kenyeret. S épen a szükség e legválságosabb pillanatában előáll a jóságos és aranyat kínál, ad a megszorultnak. Az kétkézzel kapaszkodik utána. A bajban vergődő ember még a borotvát is megmarkolja. Leköti erejét, teste, lelke függetlenségét — sőt az még hálálkodva csókolja meg az uzsorás-kezet.

E hasonlatbeli szegény ember sorsához mérhető a magyar tanítóság sorsa. Egy-két megelégedettet leszámítva, a testet, lelket élő szegénység nehéz gondja nyomja ez intelligens társadalmi osztály vállát.

S ez elégedetlenség, a lelkek forrongása közepette jön a mosolygó arcú uzsorás: a szabadkőműves szociáldemokrácia, mézes madzagot húz a tanítóság szája elé, fényes, boldog jövőt ígér neki. Amikor az éhes gyomornak hüzeleg: ugyanakkor durva kezével a lélek virágos kertjében kotorász és egymás után dönteti le a legnagyobb virágokat és tele marokkal szórja helyébe a gyommagvakat.

A magyar tanítóság épen a jelen időben van a legnagyobb kísértéseknek kitéve az egyház és haza ellenségei részéről. A judaizmussal telített szabadkőműves szellem Janus arccal fordul feléje. Kezet nyújt a segítség utánnyúlókéznak, mennybéli boldogságot ígér már itt a földön — csak egyet kíván a tanítóságtól, azt, hogy azzal a gyöngéd kézzel, mellyel nemzedékek lelkét finomra, vallásossá, erkölcsössé gyúrta, ugyanazzal baltát ragadjon és a lelkekben formált művészies szobrot darabokra törje a felforgató szellem gyönyörűségére.

Az a harc, amely földönfutóvá tette a magyart, amely kihúzta lába alól a talajt, amely zsidó kézben igyekszik összpontosítani a pénzt, a földet — most a hitvallásos iskolák ajtait döngeti. Most talán még kevés sikerrel, de ki lát a jövőbe? Egy évtized múlva már ott is ők lehetnek az urak — ha mi, a hitvallásos iskolák tanítói csak alszunk és közömbösséggel nézzük, hogy az általunk kezelt bárányokat a bestiák vérszomjas dühvel ragadozzák el. Nem, ennek nem szabad megtörténnie.

A magyar keresztény tanítóság egy része, látva és érezve a lesújtó társadalmi igazságtalanságokat, amelyben a dolgozó nép s vele együtt a tanítóság is részesül: a *keresztény szocializmus harcok lobogója* alá állott és hasznos építő munkával igyekszik azon az alapon az állapotot változtatni, amelyet az események fejlődése előidézett.

A keresztény szocialista tanítók szervezkednek. Március 15-én — a szabadság napjához fűződik a tanítóság életében e fontos esemény is — megalakult a keresztény szocialista tanítók szakosztálya a Kath. Tanügyi Tanács keretében. Ez lesz a keresztény tanítóságnak az a harcosszervezete, amely míg egyrészt elsősorban igyekszik a szervezethez erejével kivívni a tanítóságnak becsületos anyagi ellátását, küzd mindazon vívmányokért, amelyek a tanítóságot megilletik. Másrészt a hitvallásos iskolák védelmét, fönntartását, fejlesztését, keresztény népkultura terjesztését tűzte ki feladatául. A keresztény szocialista szakosztály felőli programjába a keresztény tanítóság összes jogos kívánságait és azokat a terveket, amelyeket a keresztény Magyarország kiépítésénél, visszahódításánál a ker. tanítóságnak kell megoldania. Ezek mellett felveszi a harcot a

romboló dühtől tajtékozó szájú szabadkőműves tanítói és pedagógiai törekvések ellen is. A közélet, a sajtó egyre hangosabb a romboló szellem nyúltéseitól. Azok a keresztény iskolák megszentelt csarnokaiba akarnak betörni. De hisszük, hogy a magyar keresztény tanítóság nem fogja a szabadkőművesek táborában keresni az igazságait. Ami elfojtott keserűség a szívünkben eddig lappangott: most csak ki vele. Siessen a katolikus tanítóság hatalmas tömegeivel a keresztény szociális szakosztályi kebelébe. Ott bátran kifejezhetjük kívánságainkat. Tudjuk, hogy azok teljesítése elől az illetékes faktorok nem fognak elzárkózni.

A keresztény szocialista tanítók törekvéseit szimpátiával kell, hogy fogadják minden igazság-szerető lélek. A tanítók e szervezetben nemcsak önmagukért fognak küzdeni, dolgozni, hanem elsősorban a társadalom legelhanyagottabb munkásnépeért, amelynek milliói szervezetlenül állanak, egy része meg a szociáldemokraták fojtogató karjai között tengődik. Így tehát a keresztény szocialista tanítók átfogó, nagyszabású munkával állanak be hazánk keresztény megújításának munkájába. Ebből pedig egy tanító sem vonhatja ki magát.

Népoktatásunk függő kérdései.

Irta: *Ember Károly.*

VIII.

A gyermeklélek megismerésének módszere.

A gyermeklélek tanulmányozásához igen érdekes tájékozódást meríthetünk dr. *Sikorsky* kievi egyetemi tanárnak «A gyermek lelki fejlődése» c. művéből. A gyermeklélek fejlődésének három szakaszt különbözteti meg. Minket főleg a második, a 7—12 éves és az átmeneti, vagyis a 12—15 éves korú gyermekekről szerzett észlelései érdekelhetnek.

A 7—12 éves korra esik szerinte különösen az emlékezőtehetségnek gyakorlása és fejlesztése. Háromféle emlékezet észlelhető a gyermekekénél: *mechanikus, analitikus és asszimiláló*, vagyis *associatív* emlékezet.

a) A *mechanikus* emlékezet a gondolkodás tényei nélkül történő munkája az agynak s csupán gyakori ismétlést (magolást) kíván, azzal fejleszhető.

A gyermekek és gyöngé tehetségű felnőttek is az emlékezésnek ezt a formáját gyakorolják legszívesebben; azonban az így nyert tudásnak megőrzése és visszaidézése (reproductio) tökéletlen és bizonytalan. Angol psychologusok igazságosnak vélik az ilyen alapon nyert feleleteknek *gyöngébb értékelését* (osztályozását).

b) Az *analitikus* emlékezet főképp olyan tényekre és adatokra irányul, melyeknek megrögzítése bizonyos cél elérése végett az egyén érdekében áll. Az emlékezetnek ezt a formáját használja pl. az iskolai igazságszolgáltatás és vitatkozás eseteinél a felfedező és a védekező, az állító és a tagadó fél; előbbiek csak oly dolgokra irányítva emlékezetüket, amelyek saját álláspontjuknak beigazolására vezetnek, az utóbbiak pedig olyanokra, amelyek saját igazuk elismerését eredményezhetik. Bár ez az emlékezet egyoldalú, mégis többet ér a mechanikus

emlékezetnél és jobban segíti az elmét az emlékezetben tartandók megőrzésében és visszaidézésében.

c) Az *associatív* vagy asszimiláló emlékezet a leg-tökéletesebb, mert *szemléléssel és itélettel* egybekötött műve elménknak. Ennek segítségével kapcsoljuk össze, vetjük egybe az új benyomásokat a régiakkal. Ez az *összekapcsolási* művelet nemcsak hogy állandó gondolkodási processus, de nagy mértékben megkönnyíti a nyert benyomások reprodukcióját is, a legkülönbözőbb viszonyok között. Ily módon lassabban történik ugyan a szellemi munka, mint az emlékezet előbbi két neménél, de viszont nagyobb értéket ad annak és lehetővé teszi, hogy összes tapasztalatainkat és megelőző szellemi tevékenységünk összes gyümölcseit mindenkor akadálytalanul értékesíthessük egy magasabb lelki működés elérésére.

Tehetséges, fényes elméjű emberek majdnem kivétel nélkül az associatív emlékezetre támaszkodnak.

Érdekes megfigyeléseket tett Binet a gyermekekénél. Tapasztalta, hogy ha egymásután következő szavak logikai összefüggésben álló mondatot alkotnak — *25-szörte erősebb* az emlékezet — mint midőn mindenértelem nélkül sorakoznak azok egymás mellé. Ez is bizonyítja, hogy milyen fontos szerepe van az associatív emlékezet munkájában.

Bár a gyermekek leginkább mechanikus emlékezzel szeretnek lelkileg foglalkozni, mégis egész szellemi fejlődésük elárulja, hogy milyen nagy fontosságúak rájuk nézve az associatív gyakorlatok. Ezek képezik a *lelkét a szemléltető oktatásnak*, mert ilyenkor a szavak jelentésének értelmezését képek bemutatásával kötik össze, vagyis egyszerre közlünk velük látási és hallási benyomásokat.

Még egy más idevágó s igen tanulságos tapasztalatot tett *Yost Adolf* dr., a göttingai fiziológus, ki saját magán észlelte, hogy huzamosabb ideig tartó és megszakítás nélküli egymásutánban következő emlézése valaminek nem vésődik be olyan tartósan az emlékezetbe, mintha félannyi ideig ismétljük ugyanazt a dolgot, de — mondjuk — három napon át. Az *időszakonként s megszakított ismétlés félannyi munka mellett ugyanazt az eredményt biztosítja*. Ez valószínűleg élettani okokból történik.

Kraepelin kimutatta, hogy a gyermekek szellemi befogadó- és munkaképessége milyen változásokon esik át bizonyos időtartamon belül: hogyan követi a *nekibuzdulást a fáradtság és az eltompulás*. Különösen *egyhangú és a szemléltetést nélkülöző* szellemi munkánál áll be korai *elfáradás* azért is, mert ebben a korban még viszonylagosan gyöngé az akarat a huzamosabb figyelemre és a kitaró munkára. Ebben a korban hiányzik még az *önálló, független* tevékenység a gyermeknél, ki akarva, nem akarva, idősebbeknek rendeli magát alá.

Az *átmeneti kor* (12—15) sok fizikai és morális átváltozással jár és különös figyelmet kíván a nevelő részéről.

A szellemi képességek fokozatos fejlődését messze felülmúlja ebben a korban az *akarat* folytonos, erős föllendülése és erősödése. Az értelmi belátás helyébe fokról-fokra az erkölcsi lép, hogy uralkodjék az ösztönök és a rendetlen vágyak fölött és a nemesebb hajlamok útjára segítse a jövőbe tekintő serdülő gyermeket. Az érzelmi momentumok bizonyos pangást és ingadozásokat mutatnak s épen ezért a *jellem* teljes kifejlődéséről még nem lehet

szó, mivel ezt az akarat és az érzelmek parhuzamos fejlődése hozza létre később, az ifjúkor beálltával. Az átmeneti kor jellemző sajátosságai: a jellembeli nagy ingadozások, érzelmi állhatatlanság, valamint a még mindig fejletlen ítélés, belátás és általánosítás. A lelki élet ezen egyoldalúságát gyakran gyermekes balga hősiesség, mesebeli hőstettekre való hajlandóság jellemzi, mint pl. *szökési kísérletek* a szülői háztól, távoli országokba tervezett utazás, titokzatos tervek, melyekben a fenséges és neveléses, a gyermekesség és érett megfontolás egyformán föltalálható. (A búr háború alkalmával Európából átszökött 13—15 éves fiúk Sherlock Holmes és Nick Carter eseteinek utánzó.) Mindezekért szükséges, hogy különös figyelemmel legyen az iskola és a család az olvasmányokra ebben az átmeneti korban. A gyermek erkölcsi érzékének kifejlődését illetőleg *Gabriel Compayré*, a lyoni Akadémia rektorának: „A gyermeki lélek fejlődése» című művében találunk feljegyzésre méltó részleteket. Szerinte a nevelés hatása és befolyása sehol sem olyan szembetűnő, mint a gyermek erkölcsi érzékének kifejlődésénél.

Nem félelem, hanem szeretet között kell nevelni a gyermeket, mert a félelem nemtelen érzelm s könnyen szolgálva teszi a gyermek lelkét; míg a szeretet jólelem, bizalmat előlegez s már ezzel is a jóra serkent.

Az *önuralomra* szoktatás már az első gyermekkorban kezdődik; veleszületett *önzésnek megtagadására* kell szoktatni a gyermeket. Az ily önzés feltűnik minden oly cselekvésben, melynek eredménye másra nézve kellemetlen vagy épen káros. Ha igazán harmónikus erkölcsi lényt akarunk formálni a gyermekből, vezessük be korán a *kötelességérzet* iskolájába.

Ami a gyermek jó és rossz szokásait illeti, erre nézve jegyezzük meg, hogy a gyermeki lélek nem *tabula rasa*, mint azt Comenius és Diesterweg állították, hanem a jó és rossz hajlandóságuk csiráit hozza magával a világra; nem csupán rosszakét, mint *La Bruyère*, valamint nem csupán a jókét, mint *Rousseau* állítja.

Az ember nem *veleszületett erkölcsi lény*, csak a nevelés teszi azzá, különösen a jópélda és a környezet hatása által. A kisgyermek öntudatlanul cselekszik jót vagy rosszat egyaránt. *Tolstoj* egyik elbeszélésének hőse, a kis hároméves Masa, ki fölgyújt egy majort s a tüzvész láttára boldogan tapsol, bizonyára nincsen cselekedete rosszságának tudatában.

La Bruyère, a híres jellemrajzoló szerint a gyermekek *kevélyek, gúnyosak, irigyek, kíváncsiak, restek, félénkek, mértéktelenek, képmutatók*, mindezekről az értelmi és erkölcsi belátás, a lelkiismeret szava tisztítja meg a gyermeki lelket.

Dupanloup püspök tudományos rendszerrel osztályozza a gyermekek hibáit, miket három osztályba soroz: testiekre, intellektuálisakra és erkölcsiékre s teológiai szempontból az eredő bűnnel kapcsolatban fogja fel őket.

La Fontaine szerint a gyermek kegyetlen, mert tudvalevőleg a legtöbb gyermek állatkinzó *Compayré* helyesen jegyzi meg, hogy csak addig, míg föl nem fogja, hogy az állat is épen úgy érzi a fájdalmat, mint az ember s így a szeretet könnyet csal szemébe, hogyha az állatot szenvedni látja.

Helyesen nevelt gyermek nem is kinozza az állatot.

A XVI-ik század nagy francia bölcse: *Montaigne* minden gyermeket *hazugnak* tart. Pedig tudjuk, hogy helyesen nevelt gyermek épen ellenkezőleg,

maga a megtévesztült nyíltszívűség és őszinteség. Természetes, hogy a káros befolyások, a rossz példa, de leginkább az *élnyomás és túlszorong* által alakoskodóvá és *félelemből* hazuggá nevelt gyermek ilyen nem lehet.

Sokszor még az úgynevezett *árulkodás* is nyíltszívűségből ered abból a vágyból, hogy mindent közöljön, ami a szívén fekszik, amit észlel, lát, hall. Ezt a hajlamot egyes nevelő arra használhatja, hogy a gyermek saját hibájáról önként számot adjon s azokat beismerve, azokat kerülni igyekezzék.

Sok gyermeket az *élnk képzelőtehetsége* teszi *ártatlanul hazuggá*. Tetszeleg képzelt esetek kitalálásában épen úgy, mint ahogy játék közben maga talál ki új dolgokat a saját mulattatására.

Igazi hazugság, melynek *ámítás a célja*, legtöbbször *félelemből* ered: de gyöngéd bánásmód, szeretet mellett erre ritkán van eset.

De a vakmerőség *konokul* tudnak *hazudni* a nyomor és bűn tanyáin felnőtt gyermekek, kik már tudják, hogy a hazugság hathatós fegyver, védelmi eszköz bűneik leplezésére. Ezeknél a vallás ereje nyújthat csak a javulásra alkalmat.

A *harag* és a *hiúság* is gyakori hibák a gyermekekénél. A harag legtöbbször természetes dispositio, míg a hiúság a rossz nevelés következménye.

A *jó*, valamint a *rossz hajlamok* egy részét kétségtelenül szülői vagy ősi örökségkép is hozzuk magunkkal a világra. A nevelés feladata a jó hajlamokat erősíteni, túlsúlyra emelni s általuk is csökkenteni és gyöngíteni a rosszakat.

A gyermeknél gyakran tapasztalható *jó hajlamok*: az adakozási kedv, a részvétel, a ragaszkodás és nem ritkán rajongó szeretet élő és élettelen dolgok iránt. Leánygyermekek hogyan becézik, csokolgatják babukat: kutyát, macskát, madarat.) Érdekes esetet mond el *Manacín* asszony, orosz írónő: egy alkalommal nagy embertömeg figyelte a szentpétervári állatkertben egy elefántnak művészi mutatványait s különösen azt az esetet, mikor az elefánt a földön fekvő órén lépett ismételtelen keresztül. Egy két éves kis leány keserves sirásban tört ki erre a mutatványra, s hangos sikoltásokkal és élnk taglejtésekkel tiltakozott ellene. Hiába esitította dajkája, hiába intézett hozzá a földönfekvő ór is megnyugtató szavakat, addig nem nyugodott meg, míg az ór föl nem kelt helyéből és az elefánt más mutatványba nem kezdett.

Bárhogyan is magyarázzuk a gyermek viselkedését, még ha félelemből eredőnek is tartjuk — el kell ismernünk, hogy *rokonszenv* és egy *idegen* ember iránt érzett *solidaritás* sugallta azt: mert hiszen *másért* fölni nem szeretet-e?

Erosen kifejlődött jó hajlam sok gyermeknél az *igazságszeretet* is. Igaz, hogy elsősorban csak saját magára vonatkoztatja — védi a saját érdekeit — csak később érik meg, s válik *önzetlen, általános, solidaris* érzéssé.

A *mebánás*, mint tisztán erkölcsi érzelm, csak a 6-ik vagy 7-ik életévben nyilvánul; igaz, hogy sok gyermeknél egyáltalában nem észlelhető, de ha igazságosak akarunk lenni a gyermeklélek megítélésében, figyelemmel kell, hogy legyünk a gyermek környezetére, valamint arra, hogy normális föltételek között növekedett, s nem szabad felejtenünk azt sem, hogy a gyermek jó tulajdonságai legtöbbször a *szülők érelyének visszjénve* és hogy a gyermeki jellem oly drámához hasonlítható, melynek két szerzője van: nehéz megállapítani, hogy mi benne a Teremtés adománya s mi a nevelés eredménye. —

Aki önmagában felismerni tudja ezeket, mert hisz Istenben, a teremtésben: az nyitott szemmel be tud nézni azok megállapítása végett a *kis* gyermek lelkének *nagy*, de kifürkészhető világába is.

(Folytatása következik.)

A tanítók fizetésének újabb rendezése.

Irtta: *Bogáti János.*

Az *Alkotmány* f. évi március 25-iki számában *Bertalan* Vince úr cikket írt a fenti tételről, melyhez ezer és ezer katolikus tanító nevében nekem is volna megjegyzésem. Kérem azért a Szerkesztőséget, kegyeskedjék e megjegyzésnek helyet adni becses lapjában. Ha e cikk e lapban jelenik meg, úgy minden kath. tanító olvassa nemcsak az én hozzászólásomat, hanem ennek révén *B. V.* úr cikkét is.

A cikket *Bertalan* Vince úr három részre osztotta, a m. fizetés, a kántori fizetés kikapcsolása és fedezet.

Az első részben elmondja, hogy a tanítók kívánalma az, hogy a tanítói fizetések azonosak legyenek az állami tisztviselőkével és az előléptetés 4 évenként automatikusan történjék.

Kívánja a tanítóság, hogy oklevele az érettségivel egyenrangúvá tétessék. Ez szerinte úgy volna lehetséges, ha a képző tananyaga egyenlő volna a középiskolával s ezenkívül a szakképzés heti 1—2 órával történne.

Tehát az oklevél nem jogosít az egyetemre való felvételre, azért az érettségivel sem egyenlő, mivel nem egyenlő, azért a fizetés is kevesebb.

A tanító tisztviselő, de nem a rangosztály és képzettség, hanem a *megvédés és bántódás* tekintetéből. Továbbá a képzőket akadémiai rangra kellene emelni. Ez nagyjában cikke első része.

Kezdjük rendjén a dolgot. Igaz, hogy a tanítói oklevél nem jogosít az egyetemre, de ebből még nem következik, hogy az érettségivel sem egyenlő. A tanítóképző szakiskola, ahová 4 középiskola elvégzése után jut az ifjúság és a négy év sikeres elvégzése után kap oklevelet az illető. Tehát 8 osztályt végzett és képesítőt tett egyének a tanítók.

Négy középosztály elvégzése után jut az ifjúság a kereskedelmi iskolába, a három év elvégzése után *érettségit* tesz.

Ez az érettségi nem jogosít az egyetemre. Ez az érettségi nem jogosít a pedagógiumra, míg az oklevél igen. Tehát ez esetben az oklevél több, mint a keresk. érettségi.

A kereskedelmi iskolai érettségivel, úgy szintén az oklevéllel felvesznek a vasúti, póstai stb. tisztitanfolyamra.

Szerintem tehát a tanítói oklevél, bár egyetemre nem jogosít, megfelel az érettséginek. Ne feledjük, hogy a középiskolai érettségi után mehetünk csak tanfolyamokra, hogy bizonyos hivatalt, szakot elvégezzünk. Míg a tanítóképző már maga szakiskola. Képesít a tanításra.

A kereskedelmi iskolának, mely 3 évfolyamú s egyúttal szakiskola is, célja az, hogy művelt kereskedőket, hivatalnokokat képezzen. Ha ennek elvégzése érettségi, miért ne lehetne az az oklevél is.

Igaz, hogy különbség van ezek és a gymnasiumi érettségi között.

Tehát ha azok, a kik kereskedelmi érettségit tesznek, hivatalnokoknak minősítetnek, miért ne lehetne

a tanítót is annak minősíteni. Pedig a kereskedelmi érettségi sem jogosít az egyetemre. Ennélfogva a tanító is tisztviselő, még pedig *végzettség* és nem *megvédés* szempontjából.

Ki védi hát meg a kath. tanítót? Talán védelem szempontjából különös gráciában részesülnek ezek? Szó sincs róla. Semmiben, de különösen a fizetés pontos kiszolgáltatása tekintetében nem védenek bennünket. A tény az, hogy bárhová fordulunk jogos panaszainkkal, a végrehajtó közeg mindig a községi előjáróság. Ezt talán magyarázni sem kell. A tanítói személyt érhető bántódástól sem véd meg senki bennünket. Hisz jelentsem csak az igazolatlan iskolamulasztásokat, jelentsem a 15 éven aluli mulatókat, szedessem pontosan a lélegzabnának nevezett ocsum, akkor veszve vagyok. Hisz velem történt meg, hogy ilyenekért éjjel az ablakomat beverték. Egy másik kollégának meg a virágzó buzáját éjjel learatták. Hát hol itt a védelem?

A hivatalnokot havonként előre fizetik. Hát a kath. kántortanítót mikor fizetik? Ime erre is egy példa. Az 1910. évi július havi munkaváltságomat 1911. év március havában kaptam meg. Még többet: Sz... i kántortanítói állás 1910. december hó óta betöltetlen. Kántortanítója azért hagyta ott ez állást, mert terménybeli s pénzbeli járandóságait a hivatól nem bírta megkapni.

A plébános igazgató most rendezni akarja a viszonyokat. De még idáig nem sikerült, mert a hívek konokul megtagadnak mindent, még az egyházmegyei határozatokat is. A rendezés annyiban áll, hogy a díjlevélben felvett sok cafrangot a plébános készpénzben akarja megváltatni. Ime itt egy betöltetlen állás, amely azért nincs betöltve, mert a tanítót elkésérítő állapoton még a törvény sem segít. Hol itt a megvédés? Addig míg a tanító a neptől kapja a fizetést, az iskolai és a tanítói tekintély mindig csorbát szenved. Tetszik-e tudni, hogy mi a párgabna? Rostaalja és különféle magvak keveréke.

A mostani világban sem kath. tanító, sem pap kellőleg nincs megvédve. Példa erre a nyitrai törvényeszkénél korteskedés s szószékről történt igazítás (?) miatt állott papok póré. Igaz, hogy épkezláb kimenekedtek a hajból, de láthatjuk, hogy a nép között is mennyi a templom s iskolának az ellensége.

A tanítók akadémiai képzése, nézetem szerint, nem helyes. Elmenne-e egy akadémiát végzett ember egy istenhátamögötti községbe tanítónak? Míg a mostani képzők a 4 évfolyamon hivatásos tanítókat képeznek. A szegény ifjú is végezheti, míg amúgy e pályáról az anyagiak miatt soknak el kellene maradni. Milyen falusi tanító lenne abból, aki az akadémián megszokta a zajos életet, mint most az egyetemeken vagy akadémiákon látható. Nem-e lennének tanító pincérek is, a jogász-pincérek módjára, kik a vakációban a jövő évi költséget szereznek meg ezzel.

Ami a tanítók rangfokozatát illeti, megelégszünk a tekintetes címmel. A többi másra hagyjuk. Nekünk fizetés és nem cím kell.

A tanítóságból álló, vagy pedagógiához érto szakfelügyelet igenis szükséges. Mondjuk egy bölcész, vagy egy jogász s.-tanfelügyelő, ki pedagógiát nem tanul, hogy bírál az iskolában? Csak egyet kérdek, mit kíván az V—VI. osztályban egy osztatlan iskolában a magyar nyelvből. Ugyebár azt, hogy a gyermek a nyelvtani szabályokat kitünően fujja és az elemzésből brillirozzon. Mit szólana, ha azt mondanám neki: «Gyermekeim hibátlanul s hangsúlyosan olvasnak, az olvasottak tartalmát rendesen elmond-

ják, helyesirasi hiba nélkül írják, helyesen beszélnek s jól fogalmazzák. Tessék erről meggyőződni». Kérdem, melyik a magyar nyelv tanulása s helyes tanítása, az előbbi-e, vagy az utóbbi.

Ha a tanítói állást más állásokkal összehasonlítjuk, mind tekintély, mind fizetés tekintetében óriási a különbség. Azok a társaim, kik 4 középosztály elvégzése után a vasútra, vagy póstára mentek, régen jobb javadalmazásúak, mint én. Egy 4 középiszkolát és postatanfolyamot végzett posta-segédtsízt kezdőfizetése 1400 korona. Ha szorgalmas, 3—400 korona évi mellékkeresete is van. Én csak 10—14 évi szolgálat után érem el e fizetést, de mellékkereset nélkül, mert nekem a kántori mellékkeresetem egyszersmind tanítói fizetésem is. Ez kapja fizetését havonként előre pontosan, míg én a falusi kanász és bakter után jövök ebben. Sőt félévszám sem látok 1 fillér fizetést sem, pedig ugyancsak sok a hivatalom. Vagyok tanító, kántor, jegyző, faiskolakezelő, harangozó, sekrestyés, dalárdavezető, tanfolyamvezető stb.

Hát ha én az egész időmet hivatásomnak szenteltem, nem-e érdemlek olyan fizetést, amiből családomat tisztességesen eltarthassam, 1000 korona (oesuban, szénában stb.) nem az, amivel a tanító meg van fizetve. Hisz ennyi egy erdőkerülőnek is van. Azt pedig jogosan kérhetjük, hogy sanyarú helyzetünkön javítsanak. Éhes hassal, nehéz gondal nem messze lehet menni a népnevelés terén.

A kántorságra azt írja B. V. úr, hogyha kikapcsoljuk ezt a díjlevélből, az nagyon jó és üdvös. Így legalább a kántori állások újra szervezendők volnának. Szerinte 3 éven át 6—6 havi tanfolyamok tartatnának, télen. S e tanfolyamokon jó erkölcsű s odaadó hangú s tehetségu ifjakat kellene kántorokká képezni, a földművelő s iparosifjak sorából, kiknek a kántorság mintegy második foglalkozásuk volna.

Mi nem azért sürgetjük a kántorság különválasztását, mert ráuntunk, hanem azért, mert ez két állás, tehát ezért két fizetés is jár. Micsoda igazságtalanság az, hogy nekünk kántortanítóknak beszámítják nemcsak a kántori fizetést, hanem a stólát is. Ha a vidékfaluban temetés van s én 1½ óra hosszút razzatom magam tengelyen, a majdnem járhatatlan rossz hegyi úton, ezer veszedelem között, akkor keresek 52 fillért. Ez nekem egyúttal tanítói fizetésem is.

Ha a miniszterelnök egyúttal más tárcát is elvállal s ezen felül még országgyűlési képviselő is, akkor ennek hármás fizetése van, dacára, hogy gazdag, több ezerholdas földbirtokos is. Hát ez igazság a kántori fizetéssel szemben?

Nem-e esnék jól nekünk, ha tanítói fizetésünkön kívül pár száz koronát a kántori állás is hozna. Így a román kath. kántortanító tisztességes javadalmazással bíró ember lenne. Míg ha a kántori s tanítói állás 2 személyhez van kötve, két koldus. Különbben az iparos és földműves kántoroknak bizonyára a plébánosok sem lennének barátai. Teszem fel, a kántor egyúttal cipész is lenne. Mit szólna a nép, ha a kántor az avult cipőket a falun végig hordaná. Bizony ennek tekintélye nem lenne. Azután a legtöbb kántori állás 2—300 korona. A filiákban 30—100 korona több helyen. Itt meg egyáltalán kántor sem akadna. Hagyjuk ezt csak meg a tanítóknak mellékkeresetül. É pár száz korona, ha tőlünk elveszik, rajtunk nyom, de egy más állás felállítására kevés.

Ha a kántortanító a szolgálataért bért is lát, sohasem zugolódik, de úgy, ahogy most állunk, hogy fél-

évszám sincs fizetésünk, belőlünk is kitor ám a keserűség sóhaja.

A mi a harangozást illeti, az nem kántori teendő. Ha a parasztnak derogál megfogni a harangkötelet, hát miért kelljen a tanítónak megfogni azt. Ezt különben 50—60 koronaért minden községben ki lehet adni. Akad erre műkedvelő, hanem a tanító erre a díjlevélben 10—20 koronaért van legtöbb helyen kötelezve.

A mi a sekrestyei teendőket illeti, itt kettőn áll a vásár, t. i. a lelkészen és tanítón. Egy jó lelképásztor mellett szívesen segédkezem bármiben, mert I. Istennek szolgállok, 2 úri embernek teszok szívességet. De mit tetszik ahhoz szólni, ha temetés alkalmával a pap a halottas háznál hagyná felöltőjét, esernyőjét. A temetőben pedig kérdezné: «Tanító úr, hol a kabátom, esernyóm, miért nem hozta el». Ez uram megtörtént. Azért hangoztatom, itt a vásár kettőn áll. Ha az egyetértés és egymást becsülés mind a kettőben megvan, akkor a sekrestyei szolgálat nem teendő.

A cikk harmadik részében, a fedezethez nincs szavam.

Ezeket kívántam megjegyezni B. V. úr jóakaratu cikkére.

Most pedig alázattal esdem Magyarország három érsekéhez s 20 püspökéhez, mint tízmillió katolikus magyar ember főpásztoraihoz, hogy segítsenek rajtunk, e tíz millió magyar apostolain. Mi hálásak leszünk. Ha ok akarnak szoszólóink lenni, ez sikerül is. Mert ha most, midőn a legnagyobb katolikus magyar főúri család sarja, gróf Zichy János úl a kultuszminiszteri székben, nem sikerül, úgy sohasem fog sikerülni.

A IV. egyetemes kath. tanítói gyűlés.

Hozzászólások.

Alulírt felsőnyaradi rk. kántor, a kántortanítók sérelmeihez én is hozzá akarok szólni, mert nekem is igen bőven jutott ezen sérelmekből...

Nevezetesen: Két községnek kántortanítója, öt községnek és egy községbánya-telepnek pedig tisztán csak kántora vagyok. A mi hűveink, mintegy 1400 lélek, hét községben szetszórva laknak, többnyire szegény családok, napszamosok, bányamunkások stb. A kántorság köztük nagy fáradsággal jár, mindenféle időben csekély 54 filleres stólaért, amelyet igen sokszor meg sem kapok, mert a halottat el kell temetni, akár van 54 fillér a háznál, akár nincs.

No most, instálom, nekem van tisztán tanítóinak számítható 473 koronám. Ezért végzem én azt a munkát az iskolában, amiért a tisztán tanító kap 1000 koronát. A többi 527 koronát mint kántor az iskolán kívül keresem meg, amelyet elvesz tőlem az állam és betudja tanítói fizetésembe, ami nagy igazságtalanság!

Mert tudjuk, hogyha a csak tanító az iskolán kívül órákat, illetve privát tanítást ad, külön megfizetik érte és az állam nem tudja be tanítói fizetésébe. Így van ez az iparnál, napszamosnál és bármely munkánál, hogyha az illető munkás a meghatározott órán túl dolgozik, hát a kikötött napibéren felül, külön megfizetnek érte és nem tudják be neki a napszámjába és ez az igazság, mert külön munkáért külön fizetés dukál. Az állami tanítónál is, ha kántori teendőket végez, az ezért járó stólát nem veszi el tőle az állam és nem tudja be tanítói fizetésébe. Csak minket, hitvallásos kántortanítókat tart az állam mostoha fiainak!

De hát mit is vétettünk mi, hitvallásos kántortanítók az államnak, hogy minket nem részesít az állami tanítókkal egyenlő anyagi ellátásban? Azt-e, hogy mi ugyanoly képzettséggel neveljük és tanítjuk az állam gyermekeit,

mint állami kartársaink? Hiszen ezzel csak nem vétünk talán! Ha a munka egyenlő és a törvény előtt is egyenlőnek tekinti az állam az ő polgárait, úgy akkor egyenlő munkáért egyenlő módon honorálja is az állam az ő tanítóit, ezt követeli az igazság!

Hát még, ha meggondoljuk, hogy mi a kántortanító szabadsága? Ebből is a legkevesebb jutott a hitvallásos kántortanítónak, kivált akinek nincs helyettese. Én például annyiban különbözöm a rabtól, hogy nem zárják rám az ajtót, mert egész éven át egy napi szabadidőm sincs, mivel nincs helyettesem.

Nézzük, hát a csak tanítónak mennyi a szabadsága? Erre példának minden héten két nap, a vasárnap és a csütörtök. Azonkívül az ünnepek stb. és a négyhónapos nagyszünet, mely idő alatt mehet, amerre akar.

No hát ebből is látható, hogy a kántortanító megérdemli azt a stólat, amelyet iskolán kívül, szabadsága árában keres, akár a templomban, hol kivált nálunk, katolikusoknál a nagyünnepeken kimerülésig fungál, akár a temetésen, mert bármily rossz idő legyen is, a kántortanítónak mennie kell temetni akár az ötödik faluba is. És ezt a stólat veszi el az állam és tudja be a tanító fizetésbe.

Ez a kántortanítói sérelem ott még csak tűrhető, ahol egyébként van mit a tejbe aprítani, de ilyen 1000 koronás kántortanítói álláson elképzelhetetlenül nehéz a megélhetés, kivált oly kántortanítónak, mint amilyen én is vagyok, akinek városban jár gyermeke felsőbb iskolába és segélyt sehonnán sem kap.

De nem részletezem tovább a hitvallásos kántortanítók sérelmeit, hanem ajánlom a magas Püspöki Kar figyelmébe, hogy magas befolyásukkal a törvénykezésben használnak oda, hogy ezen égbekiáltó kántortanítói sérelmek orvosolva legyenek, mert ha ez meglesz, akkor jöhet az *Uj Korszak*, vagy bármely zsidó szabadkömives-lap az ő találatok gyámkodásával és kecsgetésével, nálunk ugyan célt nem fog érni.

Vége azonban azt is jó meggondolni, hogy az éhes embert a bűnre is hamarabb rá lehet venni, mint az anyagilag megelegedett embert. Tegyük tehát a hitvallásos kántortanítókat anyagilag elégedettekké, akkor közöttük nem találkozik hűtlennel. Hiszen mi nemcsak a hazánknak tanítói, hanem az anyaszentegyháznak is tisztviselői vagyunk, tehát megérdemeljük ügyünk igazságos rendezését.

Pelsőnyvárad.

Székely András,
kántortanító.

Kántortanítók sérelmei.

Szerencsés gondolatnak tartom a *Népnevelő* azon intézkedését, mely a katolikus tanítóságot saját sorsa intézésébe belevonja s megengedi, hogy akár minden egyes tanító állását érdeklő, esetleg bántó erkölcsi s anyagi sérelmeit nyilvánosan az intéző körök előtt feltárhassa s azok orvoslását kérje. Annál nagyobb öröm tölti el a tanítóság szívét, mivel eddig erre nem igen volt terünk.

Megrághatva ezen kedvező alkalmat, tisztelettel kérem a Tekintetes Szerkesztőséget, sziveskedjek soraimnak a *Népnevelőben* helyt adni, hogy abban a kántortanítók régi, de legkönnyebben orvosolható sérelmét feltárjam.

A kántortanítók azon sok sérelme mellett, melyek e lap hasábjain napvilágot láttak, egy sérelme van még, mely a kántortanítónak szintén egy nagy akadálya: ez a szentmisék körüli díjazás. Tudvalevő dolog, hogy a kántortanítók az alapítványi s kézi énekes szentmisék végzéseért bizonyos díjakat kapnak, melyek vidékenként nagyon változnak. Általános panasz, hogy a régi állapotok uralkodnak, pedig érezzük, hogy a megélhetési feltételek megkésztettedek s a szentmisék díjai egy és ugyanazok. Nézzük a csendes szentmisék díjait! A végzett csendes szentmisék után — akár alapítványiak, akár kéziek azok — semminemű díjazásban nem részesülünk. Pedig a fáradság a két nevű szentmisénél egy és ugyanaz, sőt az utóbbiaknál határozottan több. Orvoslásra vár ezen állapotnak a megszüntetése minden vonalon, de különösen ott, ahol az énekes szentmisék száma nagyon

keves s a csendes szentmisék száma ellenben sok, tehát a szegény nép között működő kántortanítóknál, mert hisz ily községek száma nagy s ezekben van kántorhiány.

Ha ezen bajnak orvoslását sikerül megoldani, meg vagyok győződve, hogy ezzel sikerülmi fog a kántortanítók hiányán részben részt venni.

Javaslatom következő: 1. Az alapítványi s kézi énekes szentmisék díjai — a kántortanítók meghallgatása után — felemeltessenek. 2. Az alapítványi és kézi csendes szentmisék után a kántortanítók bizonyos díjban részesüljenek.

Vágmedence.

Csúzy Ágoston,
kántortanító.

Keresztény szociális ügyek.

A szociális szakosztály tagjai.

(Folytatás.)

Giesswein Sándor dr., Szentgyörgyi Jordán Károly dr., Ember Károly lovag, Erdősi Károly, Dreisziger Ferenc Wohlmuth Ernő, Zelliger Vilmos dr., Gerely József, Györffy János, Bertalan Vince, Machovits Izidor, Repák Jenő dr., Szémán István, Zalka László dr., Matyákó Tivadar, Wajdics Gyula, Krencz Ignác, Horváth István, Kolossváry Mihály, Kránitz Kálmán, Blaskovics Ferenc, Koródy Péter, Blaszsejovszky Ferenc, Belky Károly, Wahlner Béla dr., Lessenyey Ferenc dr., Rolny Frigyes dr., Szmigelszky Viktor dr., Boros János, Stan Flórián dr., Georgiu János, Mőrocz Emilián, Barabás György, Bilinszky Lajos dr., Fejes János, Gubicza Lajos, Guzsvenitz Vilmos, Haller József, Jeszenák Gábor báró, Mihályfi Ákos dr., Róvó Lajos, Kovács Gyula, Keményfy K. Dániel, Kóródy Miklós, Petrovác József, Potzta Ferenc, Számborovszky Rezső, Számord Ignác, Szőke Sándor, Öveges Kálmán, Walter Gyula dr., Würth B. Gábor, Vörös Ferenc, Barabás István, Becker Vendel, Bodnár Gáspár, Bobory János, Bretán György, Berencz Mihály, Döbrössy Alajos, Egri György, Fodor Imre, Gergely Béla, Göndör Károly, Griger Miklós, Horváth Mihály, Heilinger József, Harmath Arthur, Jakab András, Jankovits János, Izsóf Alajos, Ivanits Lajos, Kelemen Lajos, Kelemen János, Konfal József, Litkey Menyhért, Magdics Ignác dr., Marschall Endre, Mészáros Gyula, Nevorál Gusztáv, Nagy János, Nyers Imre, Obert Ágoston, Orsovsky Gyula, Podivinszky Alajos, Princz Fidé, Rusznyák Ferenc, Serly Viktor, Sediba János, Stefcsek János, Stark Gyula, Székely Lajos, Szóts János, Szabó Sándor, Szémann János, Székely Márton, Stepha-nek János, Völgyi Ferenc, Winkler Márton, Venczel Ede, Zsatkovits Cirill, Szabó Gyula kántortanító, Mikolovics József tanító, Somogyi Aladár tanító, Zékány Sándor kántortanító, Kutvánszky József kántortanító, Jaczkó Pál kántortanító, Tóth János tanító, Ermesz Ferenc főtanító, Bauer Gyula tanító, Lichtscheidl József tanító, Reil Vince áll. tanító, Schmidt Alajos tanító, Flack Jácint tanító, Bajnok Géza kántortanító, Nagy Lajos tanító, Tárnoki Mihály tanító, Lehoczky Béla tanító, Hajnal Ilona tanítónő, Jeles Antal kántortanító, Bachmánszky István tanító, Tóth Ferenc kántortanító, Vágner Kálmán kántortanító, Szabó György kántortanító, Hufnagel Gyula tanító, Kacsúr Ágoston tanító, Frank Frigyes tanító, Mózer Gabriella tanítónő, Kreznerich Sándor kántortanító, Csendes Gyula kántortanító, Kienli

Antal kántortanító, Strumberger Antal kántortanító, Reiner Amalia tanítónő, Fejes György tanító, Turkovitsch Pál tanító, Hadnagy Dénes kántortanító, Moravitz Lajos tanító, Gyurkovich Lajos tanító, Rónai János tanár.
(Folytatjuk.)

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Több örömet! *Husvétii üdvözlét. Irta Keppler Vilmos, fordította Némethy Ernő. A Szent-István-Társulat kiadása. 1911. 280 lap. Ára művészi, puha vászonkötésben 3 korona.*

A sok siro és még több nevető életfilozófus sorában végre ismét feltűnt egy komoly bölcsező, aki a végleteket a harmónia aranyfonalával kapcsolja egybe, aki közelebb hozza a szélsőségeket, aki az élet tragikus föltjait az örök szépség derűjével sugározza be s napugaras helyeinek melegét és színeit mélyebbé és maradandóvá alakítja az öröm erejével.

«Komoly és ünnepélyes hangulat vesz erőt lelkeimen azon pillanatban, mikor tollam e szót: *öröm*, leírja — mondja a költő-filozófus *Keppler*. Mintha ezer és ezer göndörfürtű gyermekarc tűnnék fel lelki szemeim előtt, kék és feketeszemű gyermekek kedves, apró hada s mintha egy volna mindnyájuk keresése, mintha tekintetük, melyből még fel sem száradt egészen a köny, csak egyért esengne: *Ó hozd közénk e ritka vendéget! Hisz oly keveset látjuk s oly nehezen várjuk.*»

S egy poétikus lelek szárnyalásával, közvetlenségével és mesteri szépségű közlésmódjával közénk is hozza ezt a ritka vendéget, a tiszta és nemes örömet, az ember tisztult és mélyre alapozott egyéniségének ezt a gyönyörű virágát.

Keppler ezzel a művével a könnyed, élvezetes formájú, de súlyos és értékes tartalmú essay-irodalmat elsősorú munkával gyarapította s a *Montaignenek*, *Emersonok*, *Ruskinok* előkelő gárdájába lépett. Könyve valóságos kulturális tett. Kútfeje a lelki örömmek, vigaszok, erőknek, emelkedettségnek és nyugalomnak. Forrása a legszebben csendülő harmóniának, az ifjú életenergia filozófiájának, hatalmas tiltakozó szó a túltengő pesszimizmus ellen.

A fordítás *Némethy Ernő* munkája s tökéletes kifejezője az eredeti gondolatok értelmének és szépségének. Első pillanatra látható, hogy a fordító *Prohászka* püspöknek tanítványa, ennek a nagy mesternek a kristálytiszta, fényes levegője árad szét e könyvnek a zengő magyarságából is.

A könyv külső köntöséről is van néhány szavunk. A Szent-István-Társulat nyomdája ezzel valóban remekelt. A könyv kiállítása magas művészi érzékre és a legképzettebb technikai készségre vall. Hogy ennyire terjedelmes, ily értékes tartalmú és ily gyönyörű kiállítású könyvet aránylag olcsó áron — 3 koronáért — bocsát a könyvpiacra a Szent-István-Társulat, ez főképp abból a szempontból örövendés, hogy így a könyv előreláthatólag a legszelebb körökben is el fog terjedni.

És ez kívánatos is, hogy úgy legyen. Hogy az öröm filozófiája minden szívbe beáradjon s az élet köznapi szürkésége helyébe az öröm ünnepi virágait varázsolja. Ezt cselekszi meg ott *Keppler* könyve, hova bevonul s hol megértő lélekre s megérző szívre akad.

(w.)

HIREK.

Védőelnökünk üdvözlése. Gróf *Zichy Gyula* püspököt védőszentjének emlékünnepe alkalmából őszint szeretettel üdvözölte a katolikus tanítóság. Védőelnökünk a szeretet melegségétől áthatott következő iratban köszönte meg az üdvözlést:

«Ama szeretetteljes ragaszkodásnak kifejezése, mellyel az Országos Katolikus Tanügyi Tanács elnöksége úgy a Tanács, mint a magyarországi katolikus tanítók bizottsága nevében nevem napja alkalmából megörvendeztetett, őszinté hálára kötelez. Mindig igaz barátja voltam a keresztény kultúra lelkes munkásainak, a vizontszeretett azonban, melyet irantuk táplált érzelmeimmel szemben tanúsitának, fokozza azt a benső örömet, mellyel ügyeiket feikarolnom kedves kötelességemnek ismerem. Fogadják szíves megemlékezésükért és jó kívánataikért hálás köszönetemet s mindnyájuk részére legjobb kívánataimat. *Pécs*, 1911. április 12-én. *Zichy Gyula* pécsi püspök.»

Az új esanádi püspököt, *Glattfelder Gyula* drt kinevezése alkalmából — mint már megírtuk — feliratilag üdvözölte az ország katolikus tanítósága képviselőiben a Tanügyi Tanács elnöksége. A főpap a következő sorokban válaszolt a tisztelésre:

«Püspöki kinevezésem alkalmából kifejezett szíves üdvözlésüket halásan köszönöm. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács működését eddig is a legnagyobb figyelemmel kísértem és annak áldásos hatását gyakran volt alkalmam tapasztalni. Püspöki hivatásomból kifolyólag is, de lelkeim legjobb meggyőződése szerint is a *katolikus tanügyi felvirágoztatása érdekében minden lehető megtenni kívánok. Nagy súlyt fogok helyezni a Katolikus Tanügyi Tanács támogatására* s egyúttal megígérem, hogy nemes törekvéseit istapolni s céljaikat a magam részéről minden erőmből előmozdítani kötelességemnek fogom ismerni. Fogadja Nagyságod kiváló tiszteletem őszinté nyilvánítását. Dr. *Glattfelder Gyula*, legkegyelmesebben kinevezett esanádi püspök.»

Itt említhetjük meg, hogy dr. *Glattfelder Gyula* püspök magas pályájának kezdőhelye a Budapest, VII. ker., Murányi-utcai elemi iskola volt, ahol mint hitoktató kezdte meg az Egyház szolgálatát. Most, hogy püspökké lett, a jelzett iskola tanítótestülete megragadta az alkalmat s a következő meglehangu felirattal üdvözölte Öméltóságát: «Méltóságos Püspök Úr! — A Budapest, VII. ker., Murányi-utcai elemi leányiskola tanítótestülete jóleső örömmel üdvözli Méltóságodat abból az alkalomból, hogy Ő Szentsége, valamint a királyi kegyes szent Gellért örökébe ültette azt, akiben a tudomány és bölcsesség kincsei rejlenek». (Kolossz. 2—3.) E dicsőségnek mi is örvendünk (Mac. I. 12—13.), mert szerencsések voltunk Méltóságodat pályájának legkezdetén tanítótestületünk tagjai közé sorolhatni. S ez a körülmény bátorít arra, hogy a hivatásunkhoz illő szerénységgel, az üdvözlők légójához mint utolsók csatlakozzunk: «hogy dicsőségének magasztalására legyünk mi» (Eféz. 1—12.), akik kérjük, hogy nehéz hivatás-teljesítésünket bearanyozó emlékezéséből főpásztori magas állásában is juttasson számunkra egy melegítő sugarat (Eccli. 37—6.). Amidőn őszinté szívvel kívánjuk, hogy a Gondviselés áraszsa el Méltóságodat magas állásában minden jóval (Tim. I. 4—9.), kérjük, hogy kegyes jóindulatában tartsa meg azt a tanítótestületet, melynek kebelében együtt fáradozott a jövő nemzedék vallás-erkölcsös neve-

lese érdekében. (Kor. II. 13—13.). Méltóságodnak, Budapesten, 1911. április 8-án, a VII. ker., Murányi-utca elemi leányiskola tanítótestülete nevében a legkivalóbb tisztelettel: *Győrffy János* igazgató, testületi elnök. Lázár Riza testületi jegyző. A püspök úr az alábbi sorokra érdemesítette a tanítótestület figyelmét:

Igen tisztelt Igazgató Úr! — A Murányi-utcai iskola tanítótestületének szives üdvözlését s azt az igazán lélekemelő levelet, melyben ezt tudomásomra hozták, hálásan köszönöm. Mindig örömmel emlékszem vissza arra az iskolára, melynek falai között papi működésemet megkezdettem s melyhez sok öröm emléke fűz. Kérem az Igazgató Urat, tolmácsolja a Tanítótestület előtt is hálámát s biztosítsa kedves munkatársait, hogy szeretettel emlékeznek rájuk, tisztelő hívük: Budapest, 1911. április 15-én, *Glattfelder Gyula*, legkegyelmesebben kinevezett csanádi püspök.

A **Tata-Kisbér-vidéki katolikus tanítóegyesület** újabb intézkedés következtében nem Ószönyben, hanem *Komáromban*, a Megyeház nagytermében tartja meg tavaszi közgyűlését f. hó 27-én, amely gyűlésen — mint említettük — a Tanügyi Tanács szociális szakosztályának vezetősége is részt vesz.

Foerster Budapest. Örömmel értesülünk, hogy a világhírű pedagógus, *Foerster* zürichi egyetemi tanár, május hó 5-én és 6-án fővárosunkban egy-egy előadást tart. Az előadásokat a szociális missziótársulat rendezi. *Foerster* mindkét előadását részletesen ismertetni fogjuk.

Üdülőhelyek a Székelyföldön. A marosvásárhelyi székely társaság Maros-Torda, Udvarhely, Háromszék és Csíkvármegyékben néhány nyári üdülőhelyt rendez be az idén is tanítók számára. Részletes tájékoztatót bárkinek készsággel küld e tárgyban *Szentgyörgyi Dénes*, a társaság titkára, Marosvásárhelyen.

Elismerés egy tanítónak. *Zelliger Arnold* pozsonyi róm. katti. főtanító részére a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 146.667/1910. sz. rendeletével, a népnevelés terén szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül évi kéttőzsáz (200) korona fizetés természetével bíró személyi pótlékot engedélyeztet.

A tanítószív. Adományok Ertl Károly részére. A lapunkban közzétett fölhívásra április 11-ig a következő adományok érkeztek a gyűjtés eszközlőjéhez, *Szigei József tanítóhoz (Kánya, Tolnamegye)*. Rk. Tanítótestület Albertfalva 2 K, Barnák Károly 1 K, Montskó István 1 K, Vilmos Mihály és társai 1 K, Járányi Lajos 1 K, Laszcsik Iván 2 K, Kovács Márton és Kiss Pál 1 K 50 fill., N. N. Sopronujlak 40 fill., Heiszberger Antal 20 fill., K. Hontka, Dótk 1 K, Iskolanővérek Nagyszentmiklós 1 K, Molnár József 30 fill., Hondrsárik István 30 fill., Balogh Zoltán 1 K 4 fill., Zakits Katica 20 fill., Reichenbach Ferenc 2 K, Bakó Miklós 2 K, Zsoldos Elek 2 K, Csári rk. Tanítók. 2 K, Tschida János és társai 4 K, Szabó Zsófia 1 K, Miskolczy Róza 5 K 4 fill., S. B. F. Pozsony 10 K, Pap Kálmán és Richter I. káplán 2 K, Fülöp László 25 fill., Skoff Géza 20 fill., Losonczy Tanítótestület 7 K 60 fill., Tanítók, Medve 50 fill., Gyurkó István 2 K, N. N. Tiszaberczel 2 K, Janisch Erna 20 fill., Tanítótestület Kisvárad 2 K, Fedor István, Német Margit 1 K, Kunder József, Soltész János 1 K, N. N. Brassó 80 fill., Rusznyai Klára 3 K 50 fill., Becsák Antal 5 K, Pintér József 2 K, Kaszvetter Ferenc s.-lelkész 3 K, Zsámbokrétzy Péter 4 K 60 fill., Lehótyay és Jurácska 2 K, Esztergályos Károly 1 K, Flack Jácint (Dunakeszi tanest.) 4 K, Páll Albert 2 K, Retteg Miklós 1 K, Kerényi Rezső 1 K, Haideker Endre és Frank János 2 K, Verrasztó János 2 K, Karkalics

Sándor esp.-pléb. 2 K, Oravecz József 1 K, Kukity Mihály ig. t. gyűjtése Bajmok 12 K 80 fill., Bozob József 1 K 1 fill., Hegyi Anna 1 K, Pozsonyávodai tanítók 60 fill., B. G. tanítók Gadány 70 fill., N. N. «Egy csepp» Nemesróna 1 K, T. L. Körmend 60 fill., Vath 1 K, Steinhart István 50 fill., Hában Henrik 30 fill., Major Ferenc 10 K, Baicsik Ferenc 3 K, Krompár Ferenc 5 K, Peczőly Flóra 4 K 40 fill., Locsmándy Géza 5 K, Hornyik János 7 K 70 fill., Ny. J. és neje Diszröd 4 K, Zágonyi Zoltán gyűjtése 10 K 80 fill., Órallási tanítók 2 K, Virlics Endre és társai 2 K 50 fill., Derdák György 5 K, Ballay István 3 K, Rohrbacher Nándor s társai 2 K 60 fill., Zalibero Gusztáv 1 K, Kucsinszky Stefánia gyűjtése 7 K 10 fill., Lesskó Pál 2 K, Vidákovich Mária 4 K, Alberty István 2 K, Czadilek Henrik 2 K 70 fill., Kogler Anna irg. főnöknő 5 K, Dick Károly gyűjtése 6 K 14 fill., Ivánits Andor 1 K 60 fill., Rk. Leányiskola Szekelykeresztúr 6 K 50 fill., Nagytapolcsányi rk. Tanest. 5 K, Szuchony József ny. tan. 5 K, Oberger Mihály 2 K 10 fill., Fiank János 2 K, Beliczky Gusztáv tankép. tanár Losoncz 8 K 55 fill., Kovács József 1 K, Kucharszky Margit 1 K, N. N. Vaskeresztúr 35 fill., Farkasdi tanest. 80 fill., N. N. Somogyszob 10 fill., Némethbarnagi iskola 70 fill., N. N. Czered 50 fill., Forrai István 81 fill., Medveshidegkútól 60 fill., Markó Pál 1 K 50 fill., Kara Ferenc 1 K, Csepreghy Alajos gyűjt. 3 K 30 fill., Sándor Károlyné 5 K, Kalocsai Tanítóképző 8 K, Hadarits István 4 K, Bodó László 2 K, Gyórszentmártoni Tanítótestület 5 K, Poltel József Gyepükaján 1 K 20 fill., Balázs Gábor 4 K, Kálmay Alajos 68 fill., L. E. Gyepűfüzes 1 K, Freifogel József s Köpe Margit 2 K, Kürtössy Andor 1 K, Irgalmas Nővérek Jászberény 23 K, Harsányi Ferenc 1 K, Boros Rezső 2 K 40 fill., Jászapáti Tanest. 1 K 50 fill., Vörös Ferenc 2 K, Börsök Lajos gyak. isk. tan. 3 K 40 fill., Acsi Tanítótestület 1 K 30 fill., Fejes György 80 fill., Dercsenyi tanítónő 1 K, Sajóladról négyen 2 K 90 fill., Villessek Gyula 30 fill., N. N. Emőd 40 fill., Pinfisch János 1 K 90 fill., Mosonszentmiklósról 60 fill., Boros József 4 K, Gajári rk. Tanest. 5 K, Foron Viktor 1 K, Kréhuss Ilona 4 K 54 fill., S. M. Henrika főnöknő Budakeszi 2 K, Galánthai rk. Tanest. 6 K, Dulya Ferenc 2 K, Hartvek Jenő 1 K, Rasztovich János 6 K, Marschal József 1 K, Czadilek Ágost 7 K, Pataki István 70 fill., Kiskunhalasi rk. tanest. 2 K, Varga Viktor 1 K, Krejcsi Antalné 1 K 70 fill., Pallya Etelka 80 fill., Szabó Blanka gyűjtése Budapest (Thököly-út 11. sz.) 3 K 20 fill., Fekete Győző 10 K, Keller Jenő 1 K, Priska Ferenc 50 fill., Lokotka István 1 K, Bognár Kálmán gyűjtése 6 K 10 fill., Prommer János 2 K, Muzslai Tanest. 4 K, Csiffáry Ágoston 5 K, Vulkapordányi tanítók 80 fill., Ukuvder Ferenc 1 K 25 fill., Pásztor Ferenc 1 K, Zsámboki Tanest. 1 K 90 fill., Hritzko György ny. tanító 2 K, Millner Anta. igazg. 6 K, König János gyűjt. 3 K 95 fill., Pronger Mária 1 K, Pálfi László 4 K, Sáringer Mariska 40 fill., Bácskerti Tanestület 3 K, Ikervári rk. Tanest. 7 K 40 fill., Szende Mátyás 1 K 50 fill., Misska József 4 K 90 fill., Bencsik Emilia gyűjtése Fegyvernek 20 K 50 fill., Farkas István 10 K 50 fill., Fényeslitkei tanítók 5 K, Somogyi Mária 3 K. *Összesen 487 K 51 fill.* Az adományozásokat folytatólagosan közölni fogjuk.

Győregyházmegyei róm. kath. Tanítóegyesület Könyveskerületi köre első rendes közgyűlését április hó 27-én délelőtt 9 órakor tartja Enesén a róm. kath. kápolnában a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv fölolvása. 3. Elméleti előadást tartanak *Berger* Nándor könyvi és *Tárnai* Andor öttevényi kartársak. 4. Gyakorlati előadást tart *Hatala* Katalin sóvényházi kartársnő. 5. A IV-ik országos kath. tanítói kongresszus elé terjesztendő indítványok. 6. Kongresszusi képviselő választása. 7. A győregyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület segélyalap ügyének tárgyalása. 8. Indítványok.

Az Udvarhelyvármegyei római katolikus Tanítóegyesület Havasalji fiókköre. tavaszi rendes ülését Fenyénden április hó 24-én a római katolikus iskola tantermében, délelőtt 9 $\frac{1}{2}$ órától kezdődőleg tartja a következő tárgysorozattal: 1. Délelőtt 8 $\frac{1}{2}$ órakor szentmise a plébánia

templomban. 2. Gyakorlati tanítás. 3. Hymnus. Éneklő: a tanítói dalkör. 4. Elnöki megnyitó. 5. Jegyzőkönyv olvasás. 6. Felolvas: *Péter János* lövetési plébános. 7. Szaval: *Csiszér Gábor*. 8. Az iskolás gyermekek között lábrakapott tolvajlás és hazugság megszüntetése, vagy legalább korlátozása című értekezés: *Bakó Károly*. 9. Elnöki előterjesztések, indítványok. 10. Szózat. Éneklő: a tanítói dalkör. 11. A jövő gyűlés helyének, idejének és tárgysorozatának megállapítása.

A Szombathely-egyházmezei római katolikus tanító egyesület alsőlendvai köre tavaszi közgyűlést folyó évi május hó 11-én délelőtt 10 órakor — *iskolaépítés miatt nem Rédecsen, hanem — Csesztregén* tartja.

A Pápa-Csóth esp. ker. római kath. tanítói kör folyó évi május hó 3-án Pápakövescsiban tartja tavaszi rendes közgyűlést a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Közgyűlési és választmányi jegyzőkönyvek felolvasása, hitelesítése. 3. Gyakorlati tanítás. Előadó: *Süle Gábor*. Tétel: A IV. osztály számtananyagának a többnevű számokkal való számolás tárgyköréből vett gyakorlati feladványok megoldása szóbeli-írásbeli összeadás és kivonással. 4. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács által megállapított s a IV. katolikus tanítói kongresszus tárgysorozatába felvett tettek tárgyalása. Nevezetesen: a) *Fizetés egyenlősítés* (az 1907. XVII. törvényeikké revíziója.) Targyalja a szentföldi tanítók önképzőkörének körlevele alapján. b) *Nyugdíjrevízió*. Előadó: *Zubek Lenárd* adásztevelői kántortanító. c) *Kántortanítók alkalmaztatása és fizetés ügye*. Előadó: *Nagy Dénes* dóbróntei kántortanító. d) *Az iskolaszéki intézmény reformja*. Előadó: *Kiss Sándor* csóthi kántortanító. 5. *A keresztény tanítók szociális szakosztálya*. Előadó: *Zsilavy Sándor* pápai tanító. 6. A kör-, Gondviselési-országos katolikus segély-alapba befizetett tagsági díjakról szóló kimutatás felolvasása. (Kérjük a tagsági könyvecskéket összehasonlítás végett elhozni.) 7. Új tagok beiktatása s a távozottak törlése. 8. Indítványok. 9. Tagsági díjak befizetése.

A besztecebénya-egyházmezei róm. kath. tanítók egyesületének breznóbányai köre f. évi május hó 4-én (Garampéteriben tartja rendes tavaszi közgyűlést, a következő tárgysorozattal. A közgyűlést reggel 9 órakor ünnepélyes „Veni Sancte” és szentmise előzi meg megboldogult *Nessey János* kartársunk lelki üdvéért. Mintatanítás: „Olvasás tanítása a fonomimikai módszer szerint”. Tartja: *Concha Ilonka* helybeli tanítónő az I. oszt. növendékeivel. A mintatanítás megvitatása. Elnöki megnyitó és jelentés. Mult őszi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. „A mai népiskola hogyan reformáltassék az életre kiható nevelés feladatainak megoldására.” Előadó: *Hyross Péter* lopéri kántortanító. Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap tagdíjainak beszédese. Indítványok, előterjesztése és tárgyalása. Jövő őszi közgyűlés helyének és idejének kijelölése.

Siketnémák felvétele. A siketnémák budapesti állami intézetének I. osztályaiban 30 új növendék számára van üresedés. Felvételt nyernek első sorban a székesfővárosban és a szomszédfalvakban élő teljesen siketnéma, avagy részleges hallású, továbbá némi beszédmaradvánnyal bíró, előrehaladottabb korban megsiketült gyermekek. A szegénysorsuk az intézeti képzés egész idejére eltartási és utisegélyt kaphatnak az intézettől. Másod-sorban az ország távolabbi részeiből is felvétetnek oly hasonló fogyatékoságban szenvedő gyermekek, akiknek eltartási díjait egészben, vagy részben biztosítják a hozzátartozók, vagy akik segélydíjra érdemesek. Felsőbb osztályokba való felvételért is lehet folyamodni. Érdeklődőknek díjtalanul küld felvételi nyomtatványokat az intézet VIII. ker., Mosonyi-utca 8. szám alatt működő igazgatóság.

TÁJÉKOZTATÓ.

Tanító lakásbére. (K. S.) Ha megnősül, a törvényben előírt természetbeni lakásra van joga, avagy 200 kor. lakásbérre, mert a község lakbérosztályba nincs beosztva. (L. 1907. évi 27. t. c. 2. §.) A lakásbért évnegyedenként

előleges részletekben fizeti a fenntartó. — **Történeti képek.** (S. B.) Az 1907. évi 27. t. c. végrehajtására kiadott utasítás 17. §-a 2. pontjának b) pontja előírja, hogy «a tantermekben a magyar történelemből vett képek függesztendők ki és az összes iskolákat a megállapítandó magyar történeti képekkel a miniszter látja el». Azt írja, hogy a közigazgatási hatóságok sürgetik az iskolai hatóságot, hogy ezeket a képeket beszeresse. Tudunkkal ezeket a képeket a minisztérium még nem jelenítette meg s így be sem szerezhették. Indokolatlan tehát a közigazgatási hatóságok azon eljárása, hogy a fenntartót olyasmire kényszerítik, ami a törvény világos intézkedése szerint a tanügyi kormány feladata.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

«Sürgős» Halasztást csak betegség esetén kaphat. Áthelyezésért a hadkiegészítő parancsnoksághoz folyamodik a főszolgabírói hivatal útján. Melléklet: működési bizonyítvány. — **Szerkesztői üzenetek.** Intézen kérvényt a miniszterhez és csatolja az említett bizonyítványokat; kérje, hogy annak alapján a tanfolyam végzésének kötelezettsége alól őnt felmenteni kegyeskedjék. — **K. K.** A szünetekről már közöltünk részletes tájékoztatót. Virágvasarnaptól husvét keddig bezárólag. — **B. G.** Elintéztük. — **Sz.** Válaszoltunk. — **N. A.** A helyben birtokos, de más községben lakó kath. földbirtokos köteles a község határában levő birtoka után hitközségi adót fizetni. A rendeletet már több ízben idéztük. — **B. J., S. M. N. M.** Levélben feleltünk. — **H. L.** Forduljon a földművelésügyi minisztériumhoz kérelemmel. — **Gy. J. 1.** Kérje működési idejének kezdetét a csatolt választási jegyzőkönyv alapján megállapíttatni. A felebbezéses a vallás- és közokt. miniszterhez intézendő. 2. A szabadságolást az egyházi főhatóságtól kérelmezi. — **Sz. B.** Az állami tanítónépképző intézetekbe való ingyenes felvételért a kérvények a vallás- és közokt. miniszter úrhoz intézendők és azon intézetnél nyújtandók be május hó 31-ig, ahova felvételét óhajta. A kérvényben több képzőintézet is megnevezhető. Ily intézetek vannak: Győrött, Pozsonyban, Budapesten, Szabadkán, Kolozsvárt, Eperjesen. Mellékletek: keresztlevél, bizonyítvány, orvosi bizonyítvány és szegénységi bizonyítvány. Tanítók gyermekei előnyben részesülnek. **Vasúti felárú jegy.** **G. J.** Igen, megkapja. — **S. L.** A hitközségi iskolaadó az állami adó alapján vetendő ki. — **R. N.** Új díjlevél állítandó ki és a több fizetésről az iszk. elnök a kir. tanfelügyelőségnek 15 napon belül értesítést küldjön. — **Sz. J.** Megsürgetjük. — **R. M.** Levélben feleltünk. A két okmánybélyeget mellékeljük. — **T. Sz.** Igen, nem részesülhet, csak akkor, hogyha a nyugdíjintézetnek tagja lesz. — **G. M.** Forduljon alapszabályért az Eötvös-alap titkári hivatalához és ugyanakkor jelentse belépését. (Budapest, VIII., Ferencz József Tanítók Háza.) — **P. Gy. Szpa.** Azokat a mellékleteket, amiket a pályázati hirdetés előír, keresztlevél, oklevél, működési bizonyítvány és illetőségi bizonyítvány. — **Z. J.** A fenti üzenet szerint adja ki a szünetet. — **S. G.** Mindenesetre az állam első sorban. A hitközség nem kötelezhető, ha már állami iskola van. — **V. I.** Forduljon a Szent-István-Társula tkönyvkiadó hivatalához Budapest, IV., Kecskeméti-utca 4. szám. — **K. B.** Feleltünk. — **B. L.** Forduljon a közigazgatási bizottsághoz. — **D. Gy. J. 1.** A tanító által fizetendő adóra nézve már adtunk útbaigazítást. 2. A szabályozás ellen semmit sem tehetnek. **M. L.** Megsürgetjük. — **M. J.** A miniszter kinevez tanítókat is a tanfelügyelőségekhez tolnokká. Ezt külön törvény nem írja elő. Az iskolai hatóságokról az 1876. évi XXVIII. t. c. intézkedik.

Tartalom. *Früchtl Ede*: Méréleg. — *Kocsán Károly*: A keresztény szocialista tanítói mozgalom. — *Ember Károly*: Népköztudásunk függő kérdései. VIII. — *Bogáti János*: A tanító fizetésének újabb rendezése. — *A IV. egyetemes kath. tanítói gyűlés*. — *Keresztény szociális ügyek*. — *Irodalom, művészet*. — *Hírek*. — *Tájékoztató*. — *A szerkesztőség üzenetei*.

Történelmi
 jtsára ki-
 tja előfrja,
 mból vett
 at a meg-
 iszter látja
 k sürgetik
 beszeresse.
 meg nem
 dokolatlan
 a, hogy a
 ny világos
 a.

EL.

n kaphat.
 hoz folya-
 klet: mű-
 k.) Intéz-
 z említett
 tanfolyam
 i kegyes-
 k részletek
 árólág: —
 l. A hely-
 dbirtokos
 hitközségi
 dtztük
 Forduljon
 l. — Gy.
 választási
 bbezés a
 A szabad-
 — Sz. B.
 yenes fel-
 ter úrhoz
 május hó
 b képző-
 Győrött,
 art, Eper-
 t, orvosi
 tók gyer-
 gy. G. J.
 az állami
 állítandó
 elügyelő-
 J. Meg-
 okmány-
 zesülhet.
 lesz —
 p titkári
 Budapest.
 y. Szpa.
 és előir:
 illetőségi
 adja ki a
 sorban.
 a van. —
 dó hiva-
 — K.
 i bizott-
 ló adóra
 zás ellen
 — M. J.
 ségekhez
 z iskolai
 ik.

A keresz-
 y: Nép-
 A tani-
 mes kath.
 rodalom,
 kesztőség

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **köte-
 lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
 oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
 nevelő»-ben való közzétételét.**

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
 A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes sza-
 vánál egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
 azon pályázatok közöltnének, melyek-
 nek díja **előre** lefizetett.

**A lapot kérjük gondosan megőrizni. Reklamációkat csakis 8 napon belül veszünk
 figyelembe. Későbbi pótlásokat példányonként 30 fillér beküldése ellenében teljesítünk.**

Esztergomi érseki megye.

A **kisgyarmati** (Hont m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetteték. Javadalma: Lakás, mely két szoba, konyha, kamra, pince és istállóból áll. 9 kat. hold és 723 ööl szántó, 1 kat. hold 275 ööl rét, 300 ööl kert, két drb sertésre legeltetési jog, 48 véka vegyes gabona, 92 kor. munkaváltság, 300 kéve rözse 2-80 kor., községi segély, 40 kor., Bartos alap 40 kor., ismétlőoktatásért 25-20 kor., személypénz és 407 kor. államsegély. Tinekes misékért 40 fillér, libera 40 fillér, nagy temetés 1 kor., kis temetés 50 fillér, nagy búcsuztató 4 kor., kis búcsuztató 2 kor. Személyes megjelenés előnyös. Kérvények az iskolaszéki elnök címére küldendők. Választás **április 29-én** délelőtt. 304 1—1

Egri érseki megye.

Tanyai magániskolához kath. tanerőt keres **Krich Mihály** lelkész **Tiszadán** (Szabolcs m.) Fizetés: 400 kor., 600 liter buza, 1200 liter rozs, 400 liter árpa, 100 liter bab, 28 kiló só, 1200 kiló takarmány, 6 szekér rözse, 2400 ööl tengeri-föld, 2 tehén- és 2 öregsertéslegelő; korpóték nincs. 358 1—1

Győri püspöki megye.

Gálos mosonmegyei községben a róm. kath. kántortanítói állás betöltendő. A kántortanító kötelessége a mindennapi tanköteles 50 gyermek osztatlan I—VI. évfolyamú vegyes osztályát és az ismétlő tankötelesek osztályát magyar-német nyelven tanítani; a kántori teendőket német nyelven végezni. Évi fizetése: 6^{1200/1600} kat. hold szántóföld haszonélvezete, melynek tiszta kataszteri jövedelme 118-36 kor., a hitközség pénztárából készpénzben 373-40 kor., alapítványi misék után és stólailetek 17-85 kor., fizetéskiegészítés az államtól 490-39 kor., összesen 1000 kor. Természetes lakás nincs. Évi lakpénz 200 kor. a hitközség pénztárából. Feltétlenül megkívánjuk, hogy a kántortanító a német nyelvet bírja és az orgonálásban gyakorlott legyen. A kérvények **máj. 10-ig** a kath. iskolaszék elnökénél benyújtandók. 360 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Nagydivény Felsőrészi (Trencsén m., Zsolna mellett) róm. kath. államilag segélyezett népiskolánál megüre- sedett állásra **május 6-ig** magyar és tót nyelvben jártas okleveles tanerő kerestetik. Jövedelme: hitközségtől 160, államsegély 840, irodaátalány 10 kor., szép lakással, kerttel, korpótlékkal. Felszerelt nyomadványok alulírott- nak fentti időpontig küldendők. *Iskolaszéki elnök.* 361 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **kakasi plébániához** tartozó **Belac** fiókközség kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Jövedelme: készpénzben az iskolapénztárból előleges negyedévi rész- letében 1100 kor. Tandíjváltáság címén államsegély 32-40 kor. Stóla tíz évi átlagban számítva 81-78 kor. Lakás természetben: 3 szoba, konyha, éléskamra és 273 négyszögöl kert. Kötelme: 1. A hitközségben elő- forduló kántori teendőket a szokáshoz hiven a plébános utasítása szerint végezni. 2. A 6 osztályu iskolát önállóan vezetni, úgy az ismétlő iskolai tanköteleseket tanítani, a gyermekeket templomba és körmenetekre vezetni s rájuk felügyelni. 3. A «Pécs egyházmegyei róm. kath. tanító- egyesület»-be mint rendes tag belépni s magát az egye- sület alapszabályainak mindenben alávetni. Tannyelv

magyar, de a német nyelv ismerete okvetlen szükséges. Hitelesített oklevél és működési bizonylattal felszerelt nyomadványok **április 30-ig** az «Iskolaszék Elnöksége» címen Kakasdra küldendők, posta Kakasd (Tolna m.). Személyes megjelenés orgona- és énekpróbára megkíván- tatik, mely április 23-án és 30-án tartatik meg. *Andrle József* iskolaszéki elnök. 359 1—1

A **mecekszakáli** kántortanítószágra **április 29-ig** pályázatot hirdetek. Jövedelme: 952 kor. készpénz, 3 ööl hasábfű, lakás és kert természetben. Abaliget, (Baranya m.) *Kopári Gyula*, iskolaszéki elnök. 366 1—1

Szepesi püspöki megye.

Árva-Ljeszre osztott iskolához katolikus, okleveles kántortanító kerestetik. Fizetése: 1000 kor., határidő **április 29.**, próbaéneklés és orgonálás április 30-án. Személyes megjelenés és hittanítás, ismétlő iskola vezetése kötelező. *Iskolaszék.* 345 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Tótszerdahelyen (Zala m.) tanítónői állás betöltendő. Javadalmazás: 1000 kor. készpénz, egy butorozott szoba. Kötelessége: a felsőbb vegyes osztályokat önállóan vezetni, az ismétlősök oktatásában segédkezni. Határidő **május 7.** Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények főtiszt. *Kadja Imre* plébános iskolaszéki elnök úrhoz. Tót- szentmártonba küldendők. 357 1—1

E lap 15 ik számában a **senteleki** (Vas m.) V. osz- tálytanítói állásra hirdetett pályázat határideje **máj. 7-ig** meghosszabbíttatik. 365 1—1

A **nagylengyeli** róm. kath. iskolaszék a kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Két szobás lakás, pince, kamra és ami ehhez szükséges. 2¹/₄ hold föld, 131 kor. állam- segély, 180 kor. tandíjkárpótás, 100 kor. orgonapénz, stóla 40 kor., saját személyére íapénz 19-20 kor., a hit- községtől 532 kor., ostayasütésért 12 kor. Ha a haran- gozásról nem akar gondoskodni, akkor ennek díjáért az iskolaszék gondoskodik. Választás **május 8-án** délelőtt. Kérvények róm. kath. iskolaszék Nagylengyel küldendők. 362 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Pályázat a **sárhidai** (Zala m.) róm. kath. kántortanítói állásra. Javadalma: 400 kor. községtől, 600 kor. államsegély. Kántoriak: mise után 40 fillér, temetés után 34 fillér. A bekerített házban 2 szoba, konyha, éléskamra, istálló, pajta, hidas és öl. Kérvények a zalacsatári róm. kath. plébániahivatalhoz címezendők. Határidő **május 2.** 363 1—1

Állás nélküli kath. tanítók, tanítónők és óvónők, nyug. tanítók, valamint ilyenek özvegyei állandó keresetre tehetnek szert. Ajánlati levélcím *Katolikus Házi-ípar.* Rákosszentmihály Budapest mellett. 230 5—5

Stampay ének- és imakönyve
 bővíve íslvászonban 30 fill., egészvászonban 50 fill.
 Tízre egy ingyen, bővített kotta is egyszer ingyen.
 Kapható bőr-, bársony-, selyem-, plüs- és celluloid-köté-
 sekben is 3-4 koronás árakban. ▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲
KÖBÖLKUTON, Esztergom megyében. 356—10

HARMONIUMOK.

A gyönyörű hang, melyet a világniru és enismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. Pedálos harmoniumok orgona méretekben. Ezen általános elismert remek műveket bocsát ki

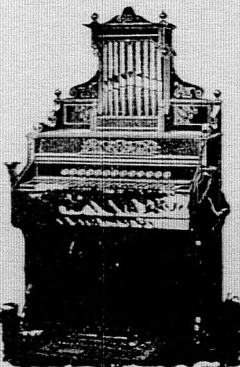
STOWASSER JÁNOS csász. és királyi udvari szállító.

Első magy vill. erőre berend. hangszergyár

Budapest, II., Lánchid-utca 5. szám.

Gyár: Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb orgonás és fuvós hangszerek gyára

283-1.

Tovább ajánlja saját gyárban készült elismert kiváló minőségű összes huos, vonós és fuvós hangszereit. Saját találmányú (Rákóczi) Tárogató; általános elismert legjobb, soló hangszere általán konstruáltatott. Iskolával 35 írtól felelé.

Hangfokozó-gerenda, mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer.

☐ Biztos siker. ☐

Tanulóknak kedvezmény.

Arjegyék minden egyes hangszerről külön kívánatra bérmentve küldetik.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gvaso orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.

Tanulóknak s lelkészeknek különös százalékgazdálkodás. Arjegyék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 93

ÁLLANDÓ MŰKIÁLLÍTÁS.

A Szent-István-Társulat műkereskedésében beszerezhetők az elsőrangú hazai és külföldi művészek vallásos tárgyú eredeti festményei és azok reprodukciói jutányos áron és kényelmes havi részletfizetés mellett.

Tessék képesjegyzéket kérni.

Elismert elsőrangú műremekes csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvetlenül a monarchia vezér-képviselőitől.

HÖRL NÁNDOR

Pozsony, Ferenciek - tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipse, Szent-Petervár, Moszkva, Riga és London.

ORGONAÉPÍTÉS MŰINTÉZET**RIEGER OTTÓ**

hazánk legnagyobb orgonájának (a királyi orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilámos gépekkel berendezett csász. és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító.

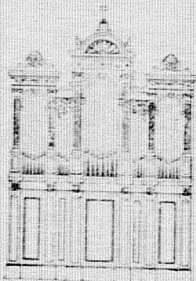
A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett pneumatikus nemeshangú orgonákat szállít.

Mindenmely orgonajavításokat és hangolásokat lelkészismeretes pontossággal teljesít.

☐ ☐

Tervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld.

64 2-52

Írás, olvasás és bibliai szaktanításhoz

☐☐☐ szolgáló szemléltető táblák. ☐☐☐

Földrajzi, történelmi, természetrajzi, természettani és számtani szaktanítás-hoz szolgáló tanszerek

Földgömbök, megyei fali-térképek, iskolai feszületek kaphatók és meg-

rendelhetők a

Szent-István-Társulat

☐☐ könyvkiadóhivatalában. ☐☐